

Чередник В. А.

аспірант

Науково-дослідного фінансового інституту
«Академія фінансового управління»
Міністерства фінансів України

Cherednyk V. A.

Postgraduate Student of Science-Research Financial Institute
«Academy of Financial Management» Ministry of Finance of Ukraine

КОШТОРИСНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: НЕДОЛІКИ ТА НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

ESTIMATE FINANCING OF GENERAL EDUCATIONAL SCHOOLS: IMPERFECTIONS AND DIRECTIONS OF ITS IMPROVEMENT

Анотація. У статті досліджено теоретичну сутність поняття «кошторис», висвітлено проблему кошторисного фінансування загальноосвітніх навчальних закладів та розкрито принципи кошторисного фінансування. Розглянуто особливості кошторисного планування видатків закладів загальної середньої освіти. Визначено основні завдання, які вирішуються під час розроблення кошторисів загальноосвітніх закладів, і обґрунтовано кошторисний порядок виділення коштів.

Ключові слова: загальноосвітній навчальний заклад, кошторис, доходи, видатки, асигнування, фонди, фінансування.

Постановка проблеми. У сучасних умовах, що характеризуються посиленням уваги до ролі освіти та діяльності загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ), фінансування яких здійснюється переважно з місцевих бюджетів [7, с. 17], надзвичайно важливим є визначення оптимальних обсягів фінансових ресурсів, які б забезпечували не лише поточне утримання закладів, але й максимальну ефективність функціонування та високу результативність упровадження освітньої діяльності та надання якісних освітніх послуг для їх споживачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляд публікацій із проблем фінансування освіти свідчить, що вчені все більше уваги починають приділяти дослідженню проблем фінансування освітніх закладів. Питання фінансування та розвитку управління фінансовими ресурсами освітньої галузі активно досліджують наукові установи Національної академії педагогічних наук України, галузеві науково-дослідні інститути та вищі навчальні заклади.

Питанням удосконалення планування та фінансування витрат на освіту присвячено праці видатних вітчизняних науковців, зокрема: Т. Боголіб, Д. Дзвінчука, В. Загуренської, І. Каленюк, Л. Козарезенко, В. Кременя, Л. Лисяк, В. Малишко, В. Міщенко, С. Науменкової, К. Павлюк та ін.

Мета статті полягає в аналізі особливостей кошторисного планування у середніх загальноосвітніх школах, виявленні проблем у цій сфері та обґрунтуванні основних напрямів їх вирішення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним документом, який надає повноваження ЗНЗ як бюджетній установі щодо отримання доходів і здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання ним своїх функцій та досягнення цілей, поставлених на рік, є кошторис.

Складання обґрунтованих і достатньо повних кошторисів забезпечує прогноз функціонування будь-якої організації (передусім бюджетної), можливість ефективного державного контролю використання коштів державного бюджету і державної власності, дотримання статутних

вимог і вимог податкового законодавства, у підсумку – законності та стабільності фінансової діяльності освітніх установ [5, с. 59; 8, с. 14].

Відповідно до Бюджетного кодексу України, кошторис – основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період установлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподілу бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень [1]. Із метою економії бюджетних коштів ЗНЗ не повинні здійснювати витрати, які не передбачені кошторисом закладу, або витратити більше, ніж передбачено асигнуваннями.

Порядок складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ (далі – Порядок) було затверджено ще в 2002 р., але майже кожен рік окремими постановами Кабінету Міністрів України до нього вносилися зміни. Відповідно до цього Порядку, на підставі показників лімітної довідки про бюджетні асигнування, яка надається ЗНЗ головним розпорядником бюджетних коштів, формується кошторис доходів і видатків. Таким чином, лімітна довідка про бюджетні асигнування встановлює граничні суми видатків, які може здійснити ЗНЗ упродовж бюджетного періоду з метою виконання основних функцій, та, зокрема, встановлює помісячні обсяги асигнувань із таких найважливіших напрямів витрат, як оплата праці, оплата комунальних послуг та енергоносіїв, видатки розвитку [3, с. 417].

Кошторис має два складники:

- загальний фонд, який включає обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією на виконання бюджетною установою своїх основних функцій;

- спеціальний фонд, який включає обсяг надходжень зі спеціального фонду бюджету та їх розподіл за повною економічною класифікацією на здійснення видатків спеціального призначення, а також на реалізацію пріоритет-

них заходів, пов'язаних із виконанням установою основних функцій. Відповідно до Порядку № 17, установи та організації, які утримуються за рахунок коштів бюджету, мають право приймати зобов'язання та витратити кошти з бюджету на цілі та в межах, які встановлені кошторисами і планами асигнувань. План асигнувань із загального фонду бюджету установи – це помісячний розподіл видатків, затверджених у кошторисі для загального фонду, за скороченою формою економічної класифікації, який регламентує взяття установою зобов'язань упродовж року. План асигнувань є невід'ємною частиною кошторису і затверджується разом із кошторисом [9].

Окрім того, загальний і спеціальний фонди кошторису складаються з дохідної та видаткової частин. У дохідній частині кошторису зазначаються заплановані обсяги надходжень коштів, що передбачається спрямувати на покриття витрат установи. У видатковій частині зазначається загальна сума витрат, які заплановано здійснити впродовж року конкретною бюджетною організацією з розподілом їх за кодами економічної класифікації видатків.

Асигнування на реалізацію окремих програм включаються до кошторисів згідно із затвердженими програмами. Показники видатків, що включаються до кошторису, повинні забезпечувати досягнення конкретних результатів [2, с. 30].

Виконання кошторису видатків передбачає договірні та господарські контакти освітньої установи з різними установами, підприємствами та організаціями щодо надання їй послуг і придбання майново-господарських цінностей. Усі операції в комплексі називають фінансово-господарською діяльністю освітньої установи.

Завдяки зіставленню, наявності та систематичному аналізу виконання кошторисів керівник установи, який затверджує ці кошториси, володіє необхідною інформацією про обсяги і структуру власної фінансово-господарської діяльності, тому кошторис стає не лише важливим інструментом фінансового планування, але й ефективним і незалежним інструментом внутрішнього фінансового контролю в установі. Крім того, кошторисно-фінансова діяльність установи – один із першочергових об'єктів фінансового контролю, який характеризує загальний рівень фінансово-господарської діяльності установи, ступінь її доступності для зовнішнього і внутрішнього контролю.

Розрахунки до кошторису складаються на основі виробничих показників діяльності школи, а також відповідно до діючого законодавства щодо порядку видатків на виплату заробітної плати викладачам, навчальному і допоміжному персоналу, адміністративно-господарському персоналу, соціальні допомоги, надання безкоштовного харчування, дотримання діючих норм видатків із окремих видів діяльності.

Основою для визначення сумарних видатків усіх рівнів на освіту є кількість установ і показники по контингенту дітей, учнів, вихованців. Фінансуванню підлягає не лише освітня діяльність, але й низка соціальних функцій освітньої установи, наприклад харчування учнів, придбання одягу учням із малозабезпечених сімей тощо (рис. 1).

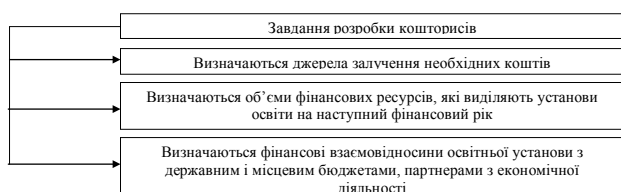

Рис. 1. Основні завдання, які вирішуються під час розроблення кошторисів загальноосвітніх закладів

Джерело: складено на основі [6]

Кошторисний порядок виділення коштів у загальному вигляді так. Спочатку засновник установлює для кожної установи виробничі показники діяльності (завдання, контрольні цифри, держзамовлення), з урахуванням якого формується кошторис видатків. Для дошкільних установ виробничими показниками є кількість вихованців і груп, для шкіл – кількість учнів і класів, для установ професійної освіти – прийом студентів (учнів) на місця державного замовлення. Під час фінансового планування враховуються не лише показники на початок і кінець фінансового року, але й середньорічні показники, які залежать від термінів комплектування (прийому), випуску та відсіву в процесі навчання. Середньорічні показники кошторису і контингентів загальноосвітніх установ розраховуються за формулою:

$$K_{\text{ср.}} = \frac{K_1 M_1 + K_2 M_2}{12}$$

де $K_{\text{ср.}}$ – середньорічний контингент (мережа закладів); K_1 – контингент на початок року, що планується; M_1 – кількість місяців функціонування установи із новим контингентом на кінець року; K_2 – контингент наступного року; M_2 – кількість місяців функціонування установи з новим контингентом; 12 – кількість місяців у році.

Розрахунок середньорічних величин може також здійснюватися шляхом додавання показників на кожне 1-е число місяця і поділом отриманої суми на 12. Під час розрахунку середньорічної кількості вихованців дошкільної установи цей метод найкращий, оскільки дає змогу більш точно визначити контингент, що потрібний [5, с. 59–61].

Особлива увага під час здійснення розрахунків за поточними видатками приділяється видаткам на оплату праці та нарахуванням на неї, оскільки залежно від типу закладу вони становлять у середньому від 60% до 90% загальної суми видатків. Перед виконанням розрахунків фонду заробітної плати обов'язково складаються тарифікаційні списки та штатні розписи установи станом на 1 січня та 1 вересня планового року, а також на інші відповідні дати, якщо планується підвищення розмірів посадових окладів або інших виплат.

Тарифікаційний список складається у вигляді таблиці, яка містить таку обов'язкову інформацію про кожного з педагогічних працівників, медичних робітників та бібліотекарів, що працюють у ЗНЗ: прізвище, ім'я, по батькові; посада, предмет викладання; освіта (коли і який навчальний заклад закінчив та спеціальність за дипломом); стаж роботи, який дає право на виплату надбавки за вислугу років для педагогічних працівників, медичних робітників і бібліотекарів; наявність звання, категорії; тарифний розряд; рік останньої атестації та відомості про проходження курсів підвищення кваліфікації; розмір посадового окладу на місяць; назва та розмір підвищень до посадового окладу; кількість годин роботи на тиждень; заробітна плата за посадовими окладами; розміри доплат за перевірку зошитів, класне керівництво, книжковий фонд шкільних підручників та інші види доплат; розміри доплат за вислугу років для педагогічних працівників, медичних робітників та бібліотекарів; інші відомості, які можуть вплинути на розмір заробітної плати працівників ЗНЗ; розмір заробітної плати на місяць кожного окремого працівника та всього по закладу.

Штатний розпис ЗНЗ складається також у вигляді таблиці, яка містить загальну інформацію про всіх працівників, що працюють у ЗНЗ: назва структурного підрозділу та посади; кількість штатних посад; тарифний розряд;

розмір посадового окладу на місяць; назва та розмір підвишень до посадового окладу; назва та розмір надбавок до посадового окладу; назва та розмір доплат до посадового окладу; фонд заробітної плати на місяць за кожною окремою посадою та всього по закладу.

Формування штатів здійснюється з урахуванням типу ЗНЗ, контингенту учнів, кількості класів або груп вихованців, режиму роботи закладу, площі і санітарного стану приміщень, будівель і споруд тощо. Посадові оклади працівників визначаються за розрядами Єдиної тарифної сітки та встановлюються керівником ЗНЗ на основі діючих кваліфікаційних вимог і схем тарифних розрядів.

Для перевірки обґрунтованості витратів за КЕКВ 2110 «Оплата праці» розрахунок фонду заробітної плати до кошторису ЗНЗ має містити такі мінімально обов'язкові складники: кількість педагогічних ставок, штатних одиниць керівних працівників, адміністративно-господарського, навчально-допоміжного персоналу, вихователів, спеціалістів, робітників, молодшого обслуговуючого персоналу та розрахунки фонду оплати праці за кожною із цих груп; розрахунки виплат за вислугу років і матеріальної допомоги на оздоровлення педагогічним і медичним працівникам та бібліотекарям, виплат щорічної грошової винагороди за сумлінну працю та зразкове виконання професійних обов'язків педагогічним працівникам; розрахунок оплати за роботу у святкові дні та в нічний час; розрахунок сум індексації заробітної плати; розрахунок сум оплати перших п'яти днів із тимчасової непрацездатності; розрахунок сум преміальних виплат.

Разом із розрахунками фонду оплати праці потрібно навести розрахунок витратів за КЕКВ 2120 «Нарахування на оплату праці», враховуючи кількість інвалідів, які працюють у закладі, та суми, необхідні для виплати допомоги з тимчасової непрацездатності.

Наступною вагомою складовою частиною поточних витратів на утримання ЗНЗ є витатки на «Використання товарів і послуг» (КЕКВ 2200), у тому числі:

1) витатки на «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар» (КЕКВ 2210), які передбачають такі основні витатки ЗНЗ, як придбання: канцелярського та письмового приладдя, паперу, свідоцтв, грамот, класних журналів, медалей, стендів, періодичних та інших видань, підручників і книг; матеріалів, обладнання, меблів, малоцінних предметів, інвентарю та інструментів для господарської діяльності; комплектувальних виробів і деталей для ремонту всіх видів обладнання, витратних та інших матеріалів до комп'ютерної та оргтехніки, реактивів, хімікатів для навчального процесу; постільної білизни, рушників, спортивної форми та взуття, одягу та м'якого інвентарю дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування, штор та занавісок, килимів та килимових доріжок, матраців; пально-мастильних матеріалів, запчастин до транспортних засобів. Планування більшості цих витратів, як правило, здійснюється на основі затверджених натуральних норм витрат на одного учня (вихованця) або на один клас, а у разі їх відсутності – на основі фактичних витрат за попередній період. Окрім того, окремими нормами передбачено планування деяких витрат для здійснення господарської діяльності (придбання палива і мастильних матеріалів, м'якого інвентарю, миючих засобів тощо);

2) витатки на «Медикаменти та перев'язувальні матеріали» (КЕКВ 2220), які передбачають витатки на придбання лікарських засобів та препаратів, медикаментів, дезінфекційних засобів та виробів медичного призначення. Планування витратів за цим кодом здійснюється за встановленими нормами, виходячи із середньорічної кількості учнів

(вихованців) закладу, які повинні бути забезпечені медикаментами, планової кількості днів перебування у закладі та фактичної потреби в залежності від типу ЗНЗ;

3) витатки на «Продукти харчування» (КЕКВ 2230), які передбачають витатки на придбання продуктів харчування та/або оплату послуг із харчування для ЗНЗ згідно з чинним законодавством. Планування витратів за цим кодом в обов'язковому порядку передбачено в початкових школах та школах, які мають групи подовженого дня, а також у школах-інтернатах. Розрахунок витратів здійснюється з урахуванням залишків продуктів харчування на складі, середньорічної кількості учнів (вихованців), які повинні бути забезпечені харчуванням, грошових або натуральних норм на харчування та кількості днів харчування. Особливу увагу плануванню витратів на медикаменти та продукти харчування приділяють у закладах із цілодобовим перебуванням дітей;

4) витатки на «Оплату послуг (крім комунальних)» (КЕКВ 2240), які переважно передбачають витатки ЗНЗ на оплату послуг сторонніх фахівців: обробка інформації, охорона, сигналізація, страхування приміщень та майна; установка та перевірка лічильників; транспортні послуги та послуги з поточного ремонту та технічного обслуговування обладнання, систем пожежогасіння, охоронної сигналізації, вентиляції, внутрішніх і зовнішніх мереж тепло-, водо-, електро-, газопостачання та водовідведення, оплата поточного ремонту будівель, приміщень, послуги з перезарядки вогнегасників і картриджів, оплата послуг з установки телефонів та надання фіксованого телефонного зв'язку, електронної пошти тощо; інших послуг, передбачених законодавством. Планування цих витратів здійснюється переважно на основі фактичних витрат за попередній рік;

5) «Витатки на відрядження» (КЕКВ 2250), які передбачають витатки на оплату: проїзду, добових, вартості проживання під час службових відряджень; придбання службових проїзних квитків та оплату проїзду за маршрутними листами. Планування цих витратів здійснюється у разі потреби відповідно до вимог чинного законодавства;

6) витатки на «Оплату комунальних послуг та енергоносіїв» (КЕКВ 2270), які передбачають витатки на оплату: послуг теплопостачання, водопостачання і водовідведення, за електроенергію та природний газ, інших енергоносіїв. За відсутності приладів обліку планування цих витратів здійснюється прямим розрахунком виходячи з установлених норм витрат, зовнішньої кубатури та площі приміщень, а за наявності лічильників – відповідно до натуральних показників фактичного споживання за попередні періоди, а також затверджених тарифів та порядку розрахунків за спожиті енергоносії.

До основних капітальних витратів на утримання ЗНЗ відносять витатки на:

1) «Придбання обладнання і предметів довгострокового користування» (КЕКВ 3110), які передбачають витатки на оплату: придбання предметів, обладнання та інвентарю довгострокового користування (меблів, приладів, килимів, штор, які відповідно до законодавства належать до основних засобів, оргтехніки, комп'ютерної техніки, спортивного обладнання, протипожежного приладдя, обладнання для їдалень тощо); витатки на поповнення бібліотечних фондів, придбання та випуск підручників для бібліотечних фондів. Розміри капітальних витратів на придбання обладнання, предметів та інвентарю довгострокового користування визначаються головними розпорядниками коштів з урахуванням наявного обладнання та стану його експлуатації;

2) «Капітальний ремонт» (КЕКВ 3130). За цією категорією видатки здійснюються на підставі договорів та складених кошторисів на капітальний ремонт, а саме: капітальний ремонт автомобілів та обладнання, систем водопостачання, газопостачання, каналізації, кондиціювання, пожежної охорони тощо; видатки на придбання будівельних матеріалів за рахунок коштів, що передбачаються на капітальний ремонт інших об'єктів і використовуються в процесі ремонтних робіт; виготовлення проектно-кошторисної документації на капітальний ремонт та виконання супровідних робіт, які відповідно до державних будівельних норм є складовою частиною загальної вартості зазначених робіт. Планування асигнувань на капітальний ремонт здійснюється головними розпорядниками бюджетних коштів на основі дефектних актів (переліку робіт, що підлягають першочерговому виконанню) та технічної документації. Обов'язковою умовою виділення коштів на капітальний ремонт є наявність проектно-кошторисної документації.

Отже, розрахунки більшості видатків до кошторису ЗНЗ здійснюються відповідно до затверджених натуральних або грошових норм, що, на перший погляд, не повинно викликати ніяких нарікань та сумнівів [3, с. 418–419]. Планування видатків на утримання закладів ґрунтується на обсягах витрат попереднього року, однак повним фінансуванням забезпечені переважно лише захищені статті видатків. Усе це спонукає керівників навчальних закладів вирішувати значну частину фінансових проблем за рахунок батьків чи спонсорської допомоги, а не шляхом проведення фінансово-економічної діяльності закладу та відповідального витрачання бюджетних коштів. Тим більше кошти, які зекономлені чи заощаджені під час виконання кошторису за будь-яким кодом економічної класифікації, через складні бюрократичні процедури практично неможливо перерозподілити та отримати додаткові асигнування на фінансування видатків за іншим кодом. На практиці значно легше і вигідніше перерозподілити зекономлені кошти іншому ЗНЗ та тим самим поставити у більш вигірне становище керівника, який неефективно витрачав бюджетні кошти, ніж той, хто дійсно докладав зусиль для їх збереження. Це призводить до того, що ЗНЗ та їх керівники практично не зацікавлені в оптимізації витрачання бюджетних коштів і позабюджетних коштів та вдосконаленні фінансово-економічної діяльності, а з рештою, і в діяльності, пов'язаній із навчально-виховним та іншими видами освітніх процесів, збільшенні обсягу освітніх послуг. Адже бюджетні кошти на новий навчальний рік будуть виділятися, доки існує сам ЗНЗ, незважаючи на відсутність інновацій, слабку орієнтацію на споживачів освітніх послуг чи низьку їх якість.

Особливої уваги заслуговує питання щодо розбіжності величини видатків на утримання одного учня. Вони коливаються не лише в різних районах, містах та областях України, а навіть у районах одного міста. Практично відсутня фінансова самостійність ЗНЗ, обсяги фінансування не мають прямої залежності від кількості та якості освітніх послуг. Планування витрат здійснюється в рамках кошторису, який відшкодовує видатки на утримання закладу, а не фінансує конкретні освітні потреби учнів (вихованців), а існуючий розподіл фінансових ресурсів не є прозорим.

Більшість із вищезазначених проблем можливо вирішити шляхом упровадження та розширення автономії ЗНЗ з навчальної, економічної та фінансово-господарської діяльності, що передбачає вирішення цілої низки проблем, які умовно можна поділити на правові, організаційні та економічні.

Стосовно правових проблем, потрібно зазначити, що відповідно до ст. 10 Закону України «Про загальну середню освіту» [10] загальноосвітній навчальний заклад є юридичною особою, тобто для ведення самостійної фінансово-економічної діяльності закладу достатньо здійснити державну реєстрацію, внести відповідний запис в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців, оформити та отримати Свідоцтво про державну реєстрацію і виписку із зазначеного Реєстру та відкрити в органах Державного казначейства реєстраційний та спеціально реєстраційний рахунки для обліку операцій із виконання загального та спеціального фондів кошторису. Також кожна установа повинна скласти індивідуальні кошториси, плани асигнувань загального фонду бюджету, плани спеціального фонду тощо.

Стосовно організаційних питань, набуття фінансово-економічної автономії дасть змогу самостійно розробляти та затверджувати кошториси доходів і витрат, тарифікаційні списки та штатні розписи, положення про преміювання, перелік додаткових платних послуг та інших позабюджетних джерел надходжень коштів. Перешкодою у вирішенні цих проблем є відсутність кваліфікованих фахівців, здатних здійснити запровадження самостійної фінансово-господарської діяльності, тому важливим моментом є організація спеціальних курсів навчання або підвищення кваліфікації для керівників закладів та їх заступників і створення сприятливих умов для функціонування планової, фінансово-економічної та бухгалтерської служб закладу шляхом їх забезпечення сучасною комп'ютерною технікою та програмним забезпеченням.

Стосовно економічних питань, упровадження фінансово-економічної автономії передусім передбачає запровадження єдиних правил фінансування видатків на утримання цих закладів, які мають забезпечити відмову від застарілих принципів фінансування на основі кошторисного методу. На думку Л.В. Лисяк та О.В. Дубовської, перспективним напрямом удосконалення механізму фінансування може стати введення нормативно-подушного методу, який гарантує кожному учню (вихованцю) рівний доступ до державних освітніх стандартів і ґрунтується на таких основних принципах: обсяг фінансування на утримання ЗНЗ повинен обчислюватися за чіткою та прозорою формулою, в основу якої покладено мінімум складників; фінансування повинно проводитися або єдиною сумою, або з мінімальною класифікацією напрямів використання коштів; розрахунок суми фінансування повинен мати пряму пропорційну залежність від кількості учнів або вихованців; зміни контингенту впродовж календарного року повинні відповідно зменшувати або збільшувати обсяги фінансування; обов'язкове складання та виконання річного плану витрачання коштів на утримання закладу та затвердження його органом державно-громадського управління; обов'язкове виконання державного стандарту загальної середньої освіти [4].

Висновки. Особливості кошторисного планування у середніх загальноосвітніх школах полягають у тому, що ці заклади є бюджетними установами. Проекти кошторисів вони складають на наступний бюджетний рік. Кошторисне фінансування загальноосвітніх закладів українське, кошти на розвиток практично не виділяються. Необхідно відходити від практики планування витрат на основі показників попереднього періоду та фінансування закладів освіти за залишковим принципом, а також надати значно вищий рівень «незалежності» ЗНЗ у вирішенні питань фінансування та підвищити відповідальність керівників за ефективне використання бюджетних коштів. При цьому доцільно перейти до використання

методу планування фінансового забезпечення діяльності ЗНЗ з урахуванням досягнутих результатів, який на від-

міну від кошторисно-нормативного планування має значно більше переваг.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI.
2. Зінухова В.М. Особливості кошторисного планування у середніх загальноосвітніх школах / В.М. Зінухова // Право та державне управління. – 2013. – № 2(11). – С. 30–36.
3. Лисяк Л.В. Особливості кошторисного планування витрат закладів загальної середньої освіти та напрями його вдосконалення / Л.В. Лисяк, О.В. Дубовська // Бізнес Інформ. – 2014. – № 12. – С. 416–420.
4. Лисяк Л.В. Удосконалення механізму фінансового забезпечення закладів загальної середньої освіти / Л.В. Лисяк, О.В. Дубовська // Ефективна економіка. – 2014. – № 11 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?n=11&y=2014>.
5. Малишко В.В. Фінансова політика України у галузі середньої освіти : автореф. дис. ... канд. ек. наук. : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.В. Малишко. – Запоріжжя, 2012. – С. 59–61.
6. Малишко В.В. Кошторисне фінансування загальноосвітніх навчальних закладів / В.В. Малишко // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. – 2009. – Вип. 14. – С. 175–178.
7. Міщенко В.І. Вдосконалення бюджетного процесу в органах місцевого самоврядування / В.І. Міщенко, Є.В. Кучма // Вісник Української академії банківської справи. – 2001. – № 1(10). – С. 16–19.
8. Міщенко В. Особливості функціонування вищої школи України в ринкових умовах: вища школа України між минулим і майбутнім / В. Міщенко, С. Науменкова // Вища школа. – 2001. – № 1. – С. 6–17.
9. Про затвердження Положення про порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги щодо виконання кошторисів доходів і витрат бюджетних установ та організацій : Постанова Кабінету Міністрів від 09.01.2000 № 17.
10. Про загальну середню освіту : Закон України від 13.05.1999 № 651-XIV.

Анотація. В статті досліджена теоретична сутність поняття «смета», освітлена проблема сметного фінансування загальноосвітніх навчальних закладів і розкриті принципи сметного фінансування. Розглянуті особливості сметного планування витрат закладів загальної середньої освіти. Визначені основні завдання, що вирішуються при розробці смет загальноосвітніх навчальних закладів, і обґрунтовано сметний порядок виділення коштів. Узагальнено особливості сметного планування витрат закладів загальної середньої освіти і освітлено напрями його вдосконалення.

Ключеві слова: загальноосвітній навчальний заклад, смета, доходи, витрати, асигнування, фонди, фінансування.

Summary. The theoretical nature of the concept «estimate» is investigated, the estimate financing problem of general educational schools is lighted, the estimate financing principles are considered; the estimate planning features of costs for general educational schools are showed up, the main tasks to be solved when developing estimates for general educational schools are determined, and the estimate scheme for appropriation bill of funds is substantiated in the article.

Key words: secondary school, estimates, revenues, expenses, appropriations, funds, financing.